

Justis-og politidepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref: 200801226- /IBF
Vår ref: 08/91-2/TML
Dato: 16.06.2008

Høringsvar: NOU 2008 4: Fra ord til handling - Bekjempelse av voldtekt krever handling

KIM viser til høringsbrev datert 14.03.2008, og takker for anledning til å komme med innspill.

Rapporten kommer med en rekke interessante forslag. KIM vil fokusere på de delene hvor minoritetenes interesser berøres spesielt.

Følgende er KIMs viktigste merknader:

1. Kompetanseheving bør innebære rekruttering av flere personer med minoritetsbakgrunn i alle instanser som voldtektsutsatte kommer i kontakt med, samt undervisning i flerkulturell kommunikasjon. Alle voldtektsutsatte bør få mulighet til å forklare seg på eget morsmål.
2. KIM støtter obligatorisk opptak av avhør, men dette tiltaket kan ikke erstatte gode tolketjenester.
3. KIM støtter opprettelse av en nettportal med informasjon om voldtekt. Informasjonen bør være tilgjengelig på flere språk.
4. KIM støtter forslag om forebyggende tiltak gjennom introduksjonsordningen, med visse forbehold: undervisningen må kvalitetssikres, flere arenaer enn introduksjonsprogrammet bør benyttes, tiltak bør rettes mot innvandrere som er spesielt i faresonen, og man bør styrke tilbudene for oppfølging av menn med voldsproblemer. Innvandrersorganisasjoner kan benyttes som informasjonskanal på lik linje med andre organisasjoner.
5. For at tiltakene skal bli mer effektive, bør det forskes mer på bakgrunnen til gjerningsmennene, herunder dem med minoritetsbakgrunn.
6. KIM vil understreke at voldtekt må ses i sammenheng med levekårsproblemer, tilknytning til samfunnet og integreringspolitikk.

1. Kompetanseheving i møte med voldtektsutsatte med minoritetsbakgrunn

Punkt 4 i mandatet viser til at enkelte grupper i liten grad oppsøker hjelpeapparatet etter å ha blitt utsatt for seksuelle overgrep. Dette gjelder, som utvalget påpeker, også minoritetsbefolkningen. Videre registrerer utvalget at personer med minoritetsbakgrunn sjeldnere anmelder voldtekt enn befolkningen forøvrig, og at denne gruppen er ekstra sårbar i møte med politiet og hjelpeapparatet.

Utvalget foreslår at Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre (RKK) skal utvide sitt virkeområde til å få en landsdekkende støttefunksjon. RKK skal ivareta behovene til spesielt sårbare grupper. Det innebærer at det ansettes kompetente medarbeidere "som har tilhørighet, kunnskap og forståelse for behovet til de ulike gruppene, herunder personer med minoritetsbakgrunn."

KIM er et regjeringsoppnevnt rådgivende utvalg bestående av leder og 34 medlemmer fra innvandrersorganisasjoner, forvaltningen og politiske partier. Kontaktutvalgets 17 innvandrerepresentanter utgjør Innvandrersforumet. Når Kontaktutvalget avgir høringsuttalelser, er det Innvandrersforumet som uttaler seg. Representanter for forvaltningen og politiske partier i Kontaktutvalget deltar i diskusjonen i hørings saker men ikke i realitetsbehandling av hørings svaret

KIM støtter dette tiltaket. Det bør legges vekt på å rekruttere flere personer med minoritetsbakgrunn og flerkulturell kompetanse. Man bør tilrettelegge for tolkningstjenester for å sikre at personer som ikke behersker norsk har mulighet til å forklare seg på eget morsmål.

KIM vil påpeke at det samme behovet også gjelder for de andre instansene som voldtektsutsatte kommer i kontakt med: etterforskere som gjennomfører avhør, ordenspolitiet, påtalemyndighetene, domstolene, bistandsadvokatene og overgrepsmottakene.

2. Obligatorisk opptak av avhør av fornærmede

Utvalget foreslår obligatorisk opptak av avhør av voldtektsutsatte fordi slike opptak kan heve kvaliteten og bevisverdien, ikke minst der fornærmede ikke behersker norsk.

KIM støtter forslaget, men vil understreke at opptak på ingen måte erstatter behovet for gode tolketjenester.

3. Nettportal for informasjon om voldtekt og kontakt med politiet og hjelpeapparatet

KIM støtter opprettelsen av en nettportal for informasjon om voldtekt og foreslår at informasjonen på sidene også oversettes til språkene som snakkes blant de største minoritetsgruppene i Norge. Vi ser behov for å lage og distribuere brosjyrer på flere språk om nettsidene, som en av flere innfallsvinkler for å gjøre ulike grupper oppmerksomme på at nettsidene finnes.

4. Forebyggende tiltak for nyankomne flyktninger

Utvalget påpeker at gjerningspersoner som ikke har norsk etnisk bakgrunn er overrepresentert blant anmeldte voldtektsforbrytere i Oslo. Derfor mener utvalget at det "bør rettes noen særlige tiltak mot personer som er nyankomne til Norge." Man foreslår at det i introduksjonsprogrammet for ikke-vestlige innvandrere utarbeides et opplæringsprogram "om holdninger, grensesetting og norsk kultur under temaet voldtekt og likestilling."

KIM er positiv til dette forslaget, men med visse forbehold.

Introduksjonsprogrammet er for mange det første møtet med det norske samfunn. Det er av stor betydning at innvandrere opplever dette møtet som positivt. KIM har ved tidligere anledninger påpekt at det mange steder ikke er god nok kvalitetssikring av lærerne på introduksjonsprogrammet. For at et vanskelig tema som voldtekt skal kommuniseres på en god måte, er vi avhengige av kompetente lærere med solid flerkulturell forståelse. Det vil også være en stor fordel om flest mulig av lærerne har innvandrerbakgrunn.

Det er avgjørende at dette tiltaket ikke tolkes som at man i Norge anser menn med innvandrerbakgrunn for å være potensielle voldtektsforbrytere. Uavhengig av kvinnesyn er aksept av voldtekt sjelden normalt tilstanden i noe samfunn. Det vil være svært uheldig om nyankomne innvandrere får inntrykk av at myndighetene har et slikt syn på kulturen i deres hjemland.

For det andre bør ikke introduksjonsordningen være den eneste arenaen for en slik informasjonskampanje.

Tallene fra Oslo politidistrikts undersøkelse om voldtekt fra 2007 (referert til i rapporten) viser at 30% av alle voldtektsforbrytelser i Oslo begås av personer med innvandrerbakgrunn og norsk statsborgerskap. For å få norsk statsborgerskap må man ha oppholdt seg sju år i Norge i løpet av de siste ti årene. Tiltak rettet mot nyankomne innvandrere vil altså ikke nå denne viktige målgruppen.

Det er også mulig at noen av gjerningsmennene er illegale innvandrere eller innvandrere som ikke har rett til å delta i introduksjonsprogrammet. Mange av disse gruppene faller fort utenfor alle vanlige strukturer i samfunnet og kommer lettere inn i en kriminell løpebane.

I tillegg til en informasjonskampanje rettet mot befolkningen som helhet, mener KIM at man bør rette tiltak mot grupper som er spesielt i faresonen. Det kan for eksempel innebære tettere oppfølging av innvandrere som kommer fra krigsrammede områder. Det er nærliggende å tro at krig og traumer kan øke risikoen for voldsutøvelse i Norge.

KIM vil dessuten foreslå at man bør vurdere flere tiltak som rettes spesielt mot menn. For eksempel kan man styrke institusjoner som Alternativ mot vold, spesielt med hensyn til kompetanse på innvandremenn.

KIM oppfordrer myndighetene til å benytte innvandrersorganisasjonene som informasjonskanal, på lik linje med andre organisasjoner. Ansvar for forebygging av voldtekt kan ikke pålegges organisasjonene; de kan imidlertid bistå med å spre informasjon dersom de ønsker det.

5. Forskning

KIM støtter forslaget om mer forskning på forebyggende tiltak, årsaker til at voldtektsoffendere henlegges og sedelighetsdømte. KIM mener at det spesielt er behov for mer kunnskap om sedelighetsdømte, særlig for å forstå hvilke grupper som er i faresonen for å begå eller utsettes for voldtekt. Først når vi besitter denne kunnskapen, kan myndighetene utvikle effektive tiltak for å forebygge voldtekt.

6. Generelt

Når det gjelder overrepresentasjon av innvandrerbakgrunn blant gjerningsmenn er det viktig å se dette problemet i et bredere samfunnsperspektiv. KIM vil understreke at kriminelle atferd ofte er knyttet til levekårsproblemer, vanskelige sosiale forhold og manglende bindinger til samfunnet gjennom arbeidsliv og sosial deltagelse. På lang sikt vil derfor en god integreringspolitikk virke forebyggende også når det gjelder antall voldtektsoffendere blant minoritetsbefolkningen.

Avslutningsvis vil vi gi honnør til utvalget for en grundig og god gjennomgang av utfordringene knyttet til oppfølging av personer som har blitt utsatt for voldtekt. Det er gledelig at sammensettingen av utvalget som står bak rapporten er bredt. Ikke minst vil KIM understreke betydningen av at man har inkludert en person med minoritetsbakgrunn i utvalget.

Med vennlig hilsen

Rita Kumar
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Tone Maia Liodden